

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.В. ДОКУЧАЄВА**

**Агрономічний факультет
Кафедра мовних дисциплін**

**ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Латинська мова»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань – 20 «Аграрні науки і продовольство»

Спеціальність – 201 «Агрономія»

Освітня (освітньо-професійна) програма – «Агрономія»

Харків – 2020

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Александрович Тетяна Василівна, старший
викладач кафедри мовних дисциплін

Обговорено та рекомендовано до видання вченою радою агрономічного факультету (протокол № ____ від _____ 2020 р.)

Завідувач кафедри

Л.В. Герман
(підпис) (ініціали та прізвище)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова» складена для здобувачів освітньо-професійного рівня підготовки спеціальності **201 «Агрономія»**. Зазначена навчальна дисципліна викладається в першому семестрі. Навчальна програма передбачає лабораторні заняття.

Дисципліна одночасно може вивчатися з іноземною мовою, українською мовою, ботанікою, рослинництвом, генетикою та ґрунтознавством.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів системи твердих знань основ латинської мови і фахової латинської термінології, набуття практичних вмінь та навичок використання їх у навчальній, науковій та виробничій діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Латинська мова” є придбання знань, які полегшують засвоєння студентами профільюючих предметів, що містять латинську номенклатуру і є ознакою високої загальної культури фахівця”.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

1. Правила читання латинських агрономічних термінів.
2. Основні граматичні явища латинської мови, необхідні для розуміння та аналізу латинських назв рослин, тварин, збудників їх хвороб, засобів захисту рослин.
3. Правила утворення ботанічних і зоологічних термінів.
4. Близько трьохсот лексичних одиниць - агрономічних назв.

вміти:

1. Читати та писати латинською мовою агробіологічні терміни;
2. Перекладати з граматичним аналізом із рідної мови на латинську і навпаки агробіологічні терміни;
3. Проводити морфологічний аналіз словосполучень;
4. Утворювати терміни за допомогою суфіксів та закінчень

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 32 години / 1 кредит ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Фонетична система латинської мови
2. Категорія іменника і прикметника. Термінотворення

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 32 годин/ 1 кредит ЄКТС.

3. Рекомендована література

Основна:

1. Герман Л.В. Латинська мова: посібник / Л.В. Герман, Т.В. Александрович/— Харк. нац. аграр.ун-т ім. В.В. Докучаєва. — Харків: ХНАУ, 2015. — 48 с.
2. Герман Л.В. Навчально-методичний посібник з латинської мови для студентів агрономічних спеціальностей./ Л.В. Герман, Т.В. Александрович. — Харків: ХДАУ, 2001. — 36 с.
3. Герман Л.В. Латинсько-українсько-російський термінологічний словник-мінімум для студентів агрономічного факультету агрохімії і ґрунтознавства / Л.В. Герман, М.Д. Євтушенко, Т.В. Александрович. — Харків: ХДАУ, 1995. — 45 с.
4. Герман Л.В. Латинсько-російсько-український термінологічний словник — мінімум для студентів факультету захисту рослин./ Л.В. Герман, Т.В. Александрович — Х.: ХДАУ, 1993. — 26с.

Інформаційні ресурси:

1. http://ru.wikipedia.org/wiki/Латинский_язык
2. <http://www2.asu.ru/departments/philology/latin/bio.shtml>
3. http://ru.wikipedia.org/wiki/Римская_литература
4. <http://latinum.ru/index/0-6>.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання тести з латинської мови для бакалаврів агрономічного факультету, контрольні модульні роботи.

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.В. ДОКУЧАЄВА**

Кафедра мовних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

_____ Р.М. Шелудько

«___» _____ 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВЗК «Латинська мова»**

Галузь знань – 20 «Аграрні науки і продовольство»

Спеціальність – 201 «Агрономія»

Освітньо-професійна програма – «Агрономія»

Спеціалізація – «Агрономія»

Агрономічний факультет

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Латинська мова» для здобувачів галузі знань 20 «Аграрні науки і продовольство», спеціальності 201 «Агрономія» освітньо-професійної програми «Агрономія».

« ____ » _____, 2020 р., _____ с.

Розробник: **Александрович Тетяна Василівна старший** викладач кафедри мовних дисциплін.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри мовних дисциплін.

Протокол від « ____ » _____ 2020 р. № ____

Завідувач кафедри _____ Л.В. Герман
(підпис)

« ____ » _____ 2020 р.

Схвалено методичною комісією агрономічного факультету.

Протокол від « ____ » _____ 2020 р. № ____

Голова методичної комісії
агрономічного факультету
кандидат с.-г. наук, доцент

О.В. Романов

© _____, 2020 р.

© _____, 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»	Вибіркова	
	Спеціальність 201 “Агрономія”		
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Агрономія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2020-й	2020-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1 -й	1 -й
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 години, аудиторних – 32 годин, самостійної роботи (в т.ч. 10 інд.) здобувача – 58 години	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Лекції	
		-	-
		Практичні, семінарські	
		32 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	82 год.
Вид контролю:			
	залік	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів системи твердих знань основ латинської мови і фахової латинської термінології, набуття практичних вмінь та навичок використання їх у навчальній, науковій та виробничій діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Латинська мова” є придбання знань, які полегшують засвоєння студентами профільюючих предметів, що містять латинську номенклатуру і є ознакою високої загальної культури фахівця”.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати:

1. Правила читання латинських агрономічних термінів.
2. Основні граматичні явища латинської мови, необхідні для розуміння та аналізу латинських назв рослин, тварин, збудників їх хвороб, засобів захисту рослин.
3. Правила утворення ботанічних і зоологічних термінів.
4. Близько трьохсот лексичних одиниць - агрономічних назв.

вміти:

1. Читати та писати латинською мовою агробіологічні терміни;
2. Перекладати з граматичним аналізом із рідної мови на латинську і навпаки агробіологічні терміни;
3. Проводити морфологічний аналіз словосполучень;
4. Утворювати терміни за допомогою суфіксів та закінчень

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
3. Здатність до науково-професійного іншомовного мовлення.
4. Здатність доцільно використовувати засоби української мови в практиці професійного спілкування.

5. Здатність до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу.

Спеціальні (фахові) компетентності:

1. Здатність до комунікації в усній та письмовій формах на державній мові України, а також іноземній мові в межах вирішення завдань професійної діяльності.
2. Здатність організовувати діяльність; вибирати типові методи і способи виконання професійних завдань, оцінювати їх ефективність і якість.

Програмні результати навчання:

1. Застосовувати гуманітарні, природничо-наукові та професійні знання для вирішення професійних завдань.
2. Вміння працювати в колективі; вирішувати інженерні завдання, працювати зі стандартами, довідковою літературою для ефективного виконання професійних завдань, професійного та особистісного розвитку.
3. Використовувати прикладні системи обробки даних на персональних комп'ютерах і в мережах для розв'язання завдань фахового спрямування; використовувати математичне програмне забезпечення для обробки та аналізу числових даних; упорядковувати, оцінювати класифікувати одержану інформацію.
4. Застосовувати вимоги нормативних документів до основних видів продукції, послуг і процесів; оформляти технологічну і технічну документацію відповідно до чинної нормативної бази; використовувати в професійній діяльності документацію систем якості.
5. Вміти збирати та обробляти маркетингову інформацію, проводити сегментування ринку та позиціонування товару; оцінювати споживчі переваги товарів; знати теоретичні основи організації та планування с.-г. виробництва, організацію трудових процесів та нормування праці; методи планування виробничої програми та засоби її оптимізації.

Міждисциплінарні зв'язки:

1. Іноземна мова.
2. Українська мова.
3. Генетика.
4. Ґрунтознавство.
5. Рослинництво.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни за модулями і темами

Змістовий модуль 1. Фонетична система латинської мови

Тема 1. Вступ до предмета. Коротка історія латинської мови. Система голосних та приголосних. Впр.1 с. 6, с. 9.

Тема 2. Наголос. Довгі та короткі суфікси. Впр.1 – 4 с. 11.

Змістовий модуль 2. Категорія іменника і прикметника. Терміно-творення

Тема 3. Категорія роду і числа. I відміна іменників і прикметників. Впр. 1, 2, 3 с. 13. Впр. 1-5 ст. 15

Тема 4. II відміна іменників і прикметників. Впр. 1-6 с. 18.

Тема 5. III відміна іменників і прикметників. IV, V відміна іменників Впр. 1-4 с. 22 – 23. Впр. 1-4 с. 24 – 25.

Тема 6. Способи утворення латинських ботанічних і зоологічних термінів. Впр. 1-4 с. 30.

4. Структура початкової дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	13
ЗАЛІКОВИЙ МОДУЛЬ										
Змістовий модуль 1. Фонетична система латинської мови										
Тема 1. Вступ до предмету. Історія лат. мови. Голосні та приголосні	13		4		9	11		1		10
Тема 2. Наголос. Довгі та короткі суфікси. Впр.1 с. 6. Впр.1, 2, 3 с. 8.	15		6		9	11		1		10
Змістовий модуль 2. Категорія іменника і прикметника. Термінотворення										
Тема 3. Категорія роду і числа. І відміна іменників і прикметників. Впр. 1, 2, 3 с. 9 Впр. 1-5 с 11.	16		6		10	11		1		10
Тема 4. II відміна іменників та прикметників. Впр. 1-6 с. 18	14		4		10	13		1		12
Тема 5. III, IV-V відміна іменників. Впр.1-4 с. 22-23	16		6		10	22		2		20
Тема 6. Способи утворення латинських біологічних термінів. Впр. 1-4 с.30	16		6		10	22		2		20
Усього годин	90		32		58	90		8		82

5. Самостійна робота

№	Завдання	Кількість годин
1	Історія лат. мови. Написати реферати за темами: «Латинська мова – одна з найдавніших індоєвропейських мов». «Основні періоди історії латинської мови». «Римські філософи, вчені, літератори» «Внесок видатних вчених біологів у розвиток біологічної номенклатури» «Роль латинської мови у формуванні інтернаціональної агробіологічної номенклатури»	9
2	Наголос. Довгі та короткі суфікси. Знайти та вивчити 10 латинських афоризмів	9
3	Категорія роду і числа. I і II відміна іменників і прикметників. Виконання вправ.	10
4	III, IV, V відміна іменників та прикметників. Виконання вправ.	10
5	Способи утворення латинських біологічних термінів Знайти та скласти список видових ботанічних назв.	10
6	Знайти та скласти список ботанічних термінів, утворених морфологічним способом.	10
	Всього годин	58

6. Самостійна робота (заочне навчання)

№	Завдання	Кількість годин
1.	Історія лат. мови. Вивчення латинських афоризмів.	10
2.	Наголос. Довгі та короткі суфікси. Вивчення правил наголошення	10
3.	Категорія роду і числа. I, II, відміна іменників і прикметників.	10
4.	III відміна іменників та прикметників. Виконання вправ.	12
5.	Вивчення IV, V відмін іменників. Знайти двадцять іменників IV, V відмін	20
6.	Способи утворення латинських біологічних термінів. Знайти та скласти список видових назв. Знайти та скласти список ботанічних термінів, утворених морфологічним способом.	20
	Всього годин	82

7. Методи навчання

У ході вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням використовуємо такі методи навчання:

- 1) група методів за джерелом передачі й сприйняття інформації: словесні (пояснення навчального матеріалу) наочні (граматичні таблиці, рисунки на дошці та інше), практичні (робота в мультимедійному класі з відеоматеріалами)
- 2) група методів за логікою передачі і засвоєння навчального матеріалу: індуктивний, дедуктивний, аналітичний, синтетичний, тощо
- 3) група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота з підручником, електронними джерелами інформації та відео матеріалами; виконання письмових завдань (написання рефератів).

8. Методи контролю

Контроль знань, умінь та навичок здобувачів – невід’ємна складова педагогічного процесу та форма зворотнього зв’язку при вивченні курсу «Іноземна мова». У процесі навчання іноземним мовам використовуємо такі види контролю:

1. Поточний
2. Періодичний (проміжний)
3. Підсумковий

Поточний контроль це контроль рівня знань та вмінь у процесі навчання, який проводиться на лабораторних (практичних) заняттях. Його види та форми: метод усного опитування, метод письмового контролю, метод тестового контролю, модульний контроль.

Періодичний (проміжний) – це контроль після вивчення розділу (теми), змістових модулів. Він включає наступні види контролю: контрольні роботи, тести, усне опитування (розмовні теми).

Підсумковий контроль – це контроль, який здійснюється в кінці вивчення курсу. Це семестровий контроль, тести, заліки, екзамени.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
20	10	20	20	10	20	

T1, T2 ... T6 – теми змістового модулю.

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль №2				100
T 1	T 2	T 3	T4	T 5	T 6	
15	15	15	20	15	20	

T1, T2 ... T25 – теми змістових модулів

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Хоменко Л.О. Латинська мова. Програма для вищих аграрних закладів освіти III – IV рівнів акредитації. / Л.О. Хоменко, В.М. Шовковий. – К.: Аграрна освіта, 1999. – 15 с.
2. Герман Л.В. Навчально-методичний посібник з латинської мови для студентів агрономічних спеціальностей./ Л.В. Герман, Т.В. Александрович. – Харків: ХДАУ, 2001. – 36 с.
3. Герман Л.В. Латинсько-українсько-російський термінологічний словник-мінімум для студентів агрономічного факультету агрохімії і ґрунтознавства / Л.В. Герман, М.Д. Євтушенко, Т.В. Александрович. – Харків: ХДАУ, 1995. – 45 с.
4. Герман Л.В. Латинсько-російсько-український термінологічний словник – мінімум для студентів факультету захисту рослин./ Л.В. Герман, Т.В. Александрович – Харків: ХДАУ, 1993. – 26с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Герман Л.В. Латинська мова: посібник / Л.В. Герман, Т.В. Александрович/– Харк. нац. аграр.ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків: ХНАУ, 2015. – 48 с.
2. Герман Л.В. Навчально-методичний посібник з латинської мови для студентів агрономічних спеціальностей./ Л.В. Герман, Т.В. Александрович. – Харків: ХДАУ, 2001. – 36 с.
3. Герман Л.В. Латинсько-українсько-російський термінологічний словник-мінімум для студентів агрономічного факультету агрохімії і ґрунтознавства / Л.В. Герман, М.Д. Євтушенко, Т.В. Александрович. – Харків: ХДАУ, 1995. – 45 с.
4. Герман Л.В. Латинсько-російсько-український термінологічний словник – мінімум для студентів факультету захисту рослин./ Л.В. Герман, Т.В. Александрович – Х.: ХДАУ, 1993. – 26с.

13. Інформаційні ресурси

1. http://ru.wikipedia.org/wiki/Латинский_язык
2. <http://www2.asu.ru/departments/philology/latin/bio.shtml>
3. http://ru.wikipedia.org/wiki/Римская_литература
4. <http://latinum.ru/index/0-6>